

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “การศึกษาความเป็นพลเมือง: กรณีศึกษา ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน” โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม แล้วนำมาประมวลเป็นผลการศึกษา ได้ดังนี้

1) แบบสอบถามจะนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 3 ส่วน ได้ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมือง 8 ประการ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน

2) การสนทนากลุ่ม

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมือง

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและได้รับคืน จำนวนทั้งหมด 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	166	41.5
หญิง	234	58.5
รวม	400	100.0
2) อายุ		
16– 25	18	4.5
26 – 35	38	9.5
36 – 45	45	11.3
46 – 55	99	24.7
56 - 65	120	30.0
66 ปีขึ้นไป	80	20.0
รวม	400	100.0
3) ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	20	5.0
ประถมศึกษา	175	43.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	45	11.2
ปวช.	24	6.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	47	11.8
ปวส.	31	7.8
ปริญญาตรี	46	11.5
ปริญญาโท	10	2.5
ปริญญาเอก	2	0.5
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน คน	ร้อยละ
4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000	296	74.0
10,001 – 20,000	73	18.3
20,001 – 30,000	12	3.0
30,001 – 40,000	4	1.0
40,001 – 50,000	9	2.2
50,001 ขึ้นไป	6	1.5
รวม	400	100.0
5) อาชีพ		
แม่บ้าน	34	8.5
รับจ้างทั่วไป	110	27.5
ค้าขาย	81	20.3
เกษตรกร	65	16.2
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/เอกชน	38	9.5
อื่นๆ เช่น ข้าราชการบำนาญ นักศึกษา ธุรกิจส่วนตัว	72	18.0
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน คน	ร้อยละ
6) รายชื่อหมู่บ้าน		
หมู่ที่ 1 บ้านอุโมงค์	56	14.0
หมู่ที่ 2 บ้านกอม่วง	22	5.5
หมู่ที่ 3 บ้านสันกับตอง	14	3.5
หมู่ที่ 4 บ้านฮ่องกอก	20	5.0
หมู่ที่ 5 บ้านป่าเหว	33	8.2
หมู่ที่ 6 บ้านป่าลาน	29	7.2
หมู่ที่ 7 บ้านเซตวัน	50	12.5
หมู่ที่ 8 บ้านไร่	43	10.8
หมู่ที่ 9 บ้านป่าเส้า	58	14.5
หมู่ที่ 10 บ้านชัยสถาน	48	12.0
หมู่ที่ 11 บ้านแม่ร่องน้อย	27	6.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
7) สมาชิกกลุ่มภายในชุมชน		
ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.0
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	0.5
ประธานชุมชน	4	1.0
กลุ่มแม่บ้าน	46	11.5
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	28	7.0
กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.)	4	1.0
อื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู กลุ่มออมทรัพย์	79	19.8
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน	232	58.0
รวม	400	100.0
8) สถานะทางด้านครอบครัว		
โสด	79	19.7
สมรส	306	76.5
หย่าร้าง	12	3.0
แยกกันอยู่	3	0.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
9) ประเภทของสื่อที่ใช้รับข่าวสารทางการเมือง		
ทีวี/โทรทัศน์ (เป็นตัวแทนครับ)	305	76.2
หนังสือพิมพ์	13	3.2
วิทยุ	19	4.8
อินเทอร์เน็ต	52	13.0
อื่นๆ	11	2.8
รวม	400	100.0
10) ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ		
ทุกวัน	249	62.3
5 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์	33	8.2
3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์	61	15.2
1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์	42	10.5
ไม่เคย	15	3.8
รวม	004	100.0
11) เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง		
เคย	106	26.5
ไม่เคย	294	73.5
รวม	004	100.0

จากตารางที่ 4.1 ได้แสดงถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ คือ

1) เพศ

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นเพศชาย 166 คน และเป็นเพศหญิง 234 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน โดย คิดเป็นร้อยละ 41.5 และ 58.5 ตามลำดับ

2) อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 56 – 65 ปี ร้อยละ 30 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 46 – 55 ปี ร้อยละ 24.7 อายุตั้งแต่ 66 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 20 อายุระหว่าง 36 – 45 ปี ร้อยละ 11.3 อายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 9.5 และอายุระหว่าง 16 -25 ปี น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 4.5 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 53.04 ปี

3) ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 11.8 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.5 ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.2 ระดับปวส. ร้อยละ 7.8 ระดับปวช. ร้อยละ 6.0 ระดับต่ำกว่า ประถมศึกษา ร้อยละ 5.0 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.5 และน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมา คือ รายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 18.3 รายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 3.0 รายได้ต่อเดือนระหว่าง 40,001 – 50,000 บาท ร้อยละ 2.2 รายได้ต่อ เดือนตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 1.5 และน้อยที่สุด คือ รายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

5) อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 20.3 อาชีพอื่นๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการบำนาญ นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 16.2 อาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ร้อยละ 9.5 และน้อยที่สุด คือ อาชีพแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

6) ที่อยู่แยกตามหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง มีการแบ่งตามสัดส่วนจำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้ คือ หมู่ที่ 1 บ้านอุโมงค์ คิดเป็นร้อยละ 14 หมู่ที่ 2 บ้านกอม่วง ร้อยละ 5.5 หมู่ที่ 3 บ้านสันกับตอง ร้อยละ 3.5 หมู่ที่ 4 บ้านฮ่องกอก ร้อยละ 5 หมู่ที่ 5 บ้านป่าเหว ร้อยละ 8.2 หมู่ที่ 6 บ้านป่าลาน ร้อยละ 7.2 หมู่ที่ 7 บ้านเขตนัน ร้อยละ 12.5 หมู่ที่ 8 บ้านไร่ ร้อยละ 10.8 หมู่ที่ 9 บ้านป่าเส้า ร้อยละ 14.5 หมู่ที่ 10 บ้านชัยสถาน ร้อยละ 12 และหมู่ที่ 11 บ้านแม่ร่องน้อย ร้อยละ 6.8

7) สมาชิกกลุ่มภายในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา คือ กลุ่มสมาชิกอื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู่ กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 19.8 กลุ่มแม่บ้าน ร้อยละ 11.5 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 7 กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.) ประธานหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนเท่ากัน โดยมีค่าร้อยละ 1 ต่อมา คือ กลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 0.5 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มสมาชิกแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยมีค่าร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

8) สถานะทางด้านการครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมา คือ สถานะโสด ร้อยละ 19.8 สถานะหย่าร้าง ร้อยละ 3 และน้อยที่สุด คือ สถานะแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

9) ประเภทของสื่อที่ใช้รับข่าวสารทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากทีวีหรือโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 12.8 วิทยุ ร้อยละ 4.8 หนังสือพิมพ์ 3.2 และน้อยที่สุด คือ จากประเภทอื่นๆ คือ เสี่ยงตามสายตามหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.8

10) ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำทุกวัน โดยคิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมา คือ รับรู้ข่าวสารทางการเมือง 3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 15 รับรู้ข่าวสารทางการเมือง 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 10.5 รับรู้ข่าวสารทางการเมือง 5 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 8.3 และน้อยที่สุด คือ ไม่เคยรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเลย ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

11) เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง โดยคิดเป็นร้อยละ 73.5 และเคยเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง ร้อยละ 26.5

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมือง 8 ประการ

ผู้วิจัยได้ใช้คุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ ที่ได้มาจากการพัฒนา “คน” ภายในตำบลอุโมงค์ที่เป็นการร่วมมือกันทำการวิจัยภายในชุมชน ระหว่างเทศบาลตำบลอุโมงค์กับสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ ประกอบไปด้วย 1) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น 2) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา 3) ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา 4) ซื่อสัตย์ สุจริต 5) สามัคคี 6) ละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว 7) มีความกล้าและเชื่อมั่น และ 8) ส่งเสริมคนดี (สมพร ใ้บางยาง, 2556)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำตารางสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ ว่าแต่ละคุณลักษณะความเป็นพลเมืองได้ข้อมูลจากประเด็นคำถามใด โดยจะเป็นไปในรูปแบบตารางแยกออกเป็นข้อคำถามต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของแต่ละคุณลักษณะความเป็นพลเมืองทั้ง 8 ประการ ซึ่งจะดำเนินการเปรียบเทียบและวิเคราะห์จากผลการศึกษาว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์ มีความเป็นพลเมืองมากน้อยเพียงใด ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นคำถามในการวัดระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ

คุณลักษณะความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำถาม	การมีส่วนร่วม
	แบบสอบถาม		
1) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น	1) ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดภายในชุมชน	1) ประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง	1) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็น ในการ ประชุมอย่างสม่ำเสมอ
	2) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	2) ท่านเข้าร่วมรับฟังภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	2) ท่านเข้าร่วมรับฟังในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลโม่งค้อย่างสม่ำเสมอ
2) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา	1) ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดภายในชุมชน	3) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ	3) ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการทางการเมือง เช่น รายการเดินหน้าประเทศไทย ข่าวประจำวัน เป็นต้น
	2) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	1) ประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง	1) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็น ในการ ประชุมอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นคำถามในการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ (ต่อ)

+	คุณลักษณะความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	คำนิยม	การมีส่วนร่วม
2)	มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา (ต่อ)	3) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ	2) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ	
3)	ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา	1) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งถูกต้อง 2) ท่านเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่ครอบงำผู้อื่น 3) พลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องโดยไม่จำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือความเห็นที่แตกต่างออกไป	1) ท่านเข้าร่วมรับฟังและแสดงความเห็นในการประชุมสภาเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ 2) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ 3) หากเห็นว่าการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีเข้าร่วมเรียกร้องความเป็นธรรม	1) ท่านเข้าร่วมรับฟังและแสดงความเห็นในการประชุมสภาเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ
4)	ข้อสัถย์ สุจริต	1) ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่าน เพื่อซื้อเสียง		

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นคำถามในการวัดระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำถาม	การมีส่วนร่วม
4) ชื่อสกุล สุจริต (ต่อ)	แบบสอบถาม	2) การรับเงินจากการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย 3) การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ และเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องทำ 4) ท่านสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ 5) ท่านคุยโทรศัพท์ในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะ	2) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และชำระภาษี อย่างสม่ำเสมอ 3) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบล อย่างเป็นตัวอย่างเสมอ
5) สามัคคี	1) ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดภายในชุมชน	1) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง 2) ท่านเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่ครอบงำผู้อื่น	1) ท่านหรือเพื่อนๆ มีการชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม เช่น อาสาสมัคร สมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น 2) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็น ในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นคำถามในการวัดระดับคุณลักษณะความเข้มแข็งของเมือง 8 ประการ (ต่อ)

คุณลักษณะความเข้มแข็งของเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำถาม	การมีส่วนร่วม
5) สาธารณสุข (ต่อ)	แบบสอบถาม	3) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้อง ดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้อง เสียสละเพื่อชาติ 4) พลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือ ความเห็นที่แตกต่างออกไป	3) ท่านเข้าร่วมส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาล ตำบลอย่างสม่ำเสมอ 4) หากเห็นว่ามีกิจกรรมที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีเข้าร่วมเรียกร้องความเป็น ธรรม
6) สะอาด และเอกรังวลต่อความเชื่อ		1) ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่าน เพื่อ ซื้อเสียง 2) การรับเงินจากการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่ ผิดกฎหมาย 3) หลักคุณธรรมหรือจริยธรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติด 4) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทาง ศาสนาของท่านอยู่เสมอ	

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นคำถามในการวัดระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำถาม	การมีส่วนร่วม
6) สะอาด และเกรงกลัวต่อความชั่ว (ต่อ)	แบบสอบถาม	5) ระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม 6) ท่านสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ 7) ท่านคุยโทรศัพท์ในขณะที่ขับจักรยานพาหนะ	
7) กตัญญูและซื่อสัตย์		1) ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่าน เพื่อซื้อเสียง 2) ประชาชนไม่ได้รับหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง 3) ถ้าคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ไม่ถูกต้อง เด็ดมีสิทธิที่ไม่เชื่อฟังได้ 4) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ	1) การมีส่วนร่วมของพลเมืองตามหลักประชาธิปไตย คือ การปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ 2) หากเห็นว่าการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีเข้าร่วมเรียกร้องความเป็นธรรม

ตารางที่ 4.2 สรุปประเด็นคำถามในการวัดระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำนิยาม	การมีส่วนร่วม
8) ส่งเสริมเทคโนโลยี	เคยกล่าวไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	1) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	1) ท่านหรือเพื่อน ๆ มีการชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม เช่น อาสาสมัคร สมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น 2) ท่านหรือเพื่อน ๆ มีการชักชวนให้เข้ามาใช้สิทธิเลือกตั้ง และเข้าระดมอย่างสม่ำเสมอ

1) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มภายในชุมชน		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน	232	58.0
อื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู กลุ่มออมทรัพย์	79	19.8
กลุ่มแม่บ้าน	46	11.5
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	28	7.0
ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.0
ประธานชุมชน	4	1.0
กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.)	4	1.0
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	0.5
สมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้	1	0.2
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (ต่อ)

ประเด็น	จำนวนคน		ร้อยละ	ระดับคะแนน		ร้อยละ
ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง เช่น รายการเดินหน้าประเทศไทย ข่าวประจำวัน เป็นต้น	321 (80.5)	78 (19.5)	399 (100.0)	321 (80.5)	78 (19.5)	399 (100.0)
2) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	303 (76.0)	96 (24.0)	399 (100.0)	96 (24.0)	303 (76.0)	399 (100.0)
3) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
4) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์ อย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
5) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ	206 (51.5)	194 (48.5)	400 (100.0)	194 (48.5)	206 (51.5)	400 (100.0)
6) ประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง	205 (51.4)	194 (48.6)	399 (100.0)	194 (48.6)	205 (51.4)	399 (100.0)
รวม				55.6	44.4	100

จากตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา คือ กลุ่มสมาชิกอื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู่ กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 19.8 กลุ่มแม่บ้าน ร้อยละ 11.5 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 7 กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.) ประธานหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนเท่ากัน มีค่าร้อยละ 1 ต่อมา คือ กลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 0.5 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มสมาชิกแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยมีค่าร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ในประเด็นข้อคำถามต่างๆ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง เช่น รายการเดินหน้าประเทศไทย ข่าวประจำวัน เป็นต้น มีค่าร้อยละ 80.5 ต่อมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีค่าร้อยละ 76 ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชาคมอย่างสม่ำเสมอ และประเด็นเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับชุมชน และเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ มีค่าร้อยละ 66 เท่ากัน ประเด็นเกี่ยวกับท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ มีค่าร้อยละ 51.5 และน้อยที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง มีค่าร้อยละ 51.4

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.3 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่นนั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 55.6 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

นอกจากนี้ ถ้าหากมีการพิจารณาแต่ละข้อคำถามต่างๆ อย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสนใจ และมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าร้อยละมากถึง 80.5 แต่ทว่าประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์กลับให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่นในระดับน้อย โดยจะเห็นได้จากข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน ซึ่งประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน โดยมีจำนวนมากถึง 232 คน ซึ่งมีค่าร้อยละ 58 มากกว่านั้น ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์เป็นสมาชิกอาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 28 คน สมาชิกกลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.) 4 คน และเป็นสมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เพียงแค่ 1 คน โดยมีค่าร้อยละ 7, 1 และ 0.5 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาในข้างต้น เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับประเด็นเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชุม ประกอบกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์ในระดับน้อย

ทั้งนี้ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังมีทัศนคติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงว่า ประชาชนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมแก้ไขปัญห แต่ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องที่จะต้องเข้ามาแก้ไขปัญห ประกอบกับยังมีมุมมองว่า ประชาชนไม่มีความจำเป็นต้องเสียสละเพื่อประเทศชาติ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น หรือกลุ่มสมาชิกภายในชุมชนมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่จะมีการวิเคราะห์และเลือกฝ่ายที่กระทำในสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าการวิเคราะห์ เพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหา

จากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถบ่งบอกได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาท้องถิ่นในระดับน้อย อีกทั้งยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องของการเป็นพลเมือง และผลการศึกษาดังกล่าว ยังสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีการติดตาม และรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ก็ไม่มีผลทำให้ประชาชนมีความตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่มากขึ้น

2) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มภายในชุมชน		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน	232	58.0
อื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู กลุ่มออมทรัพย์	79	19.8
กลุ่มแม่บ้าน	46	11.5
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	28	7.0
ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.0
ประธานชุมชน	4	1.0
กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.)	4	1.0
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	0.5
สมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้	1	0.2
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.4 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (ต่อ)

ประเด็น	จำนวนคน		ร้อยละ	ระดับคะแนน		ร้อยละ
มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	303 (76.0)	96 (24.0)	399 (100.0)	96 (24.0)	303 (76.0)	399 (100.0)
2) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
4) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ	206 (51.5)	194 (48.5)	400 (100.0)	194 (48.5)	206 (51.5)	400 (100.0)
5) ประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง	205 (51.4)	194 (48.6)	399 (100.0)	194 (48.6)	205 (51.4)	399 (100.0)
รวม	50.6	49.4	100			

จากตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับการมีบทบาท และหน้าที่ในการจัดการปัญหา พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา คือ กลุ่มสมาชิกอื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 19.8 กลุ่มแม่บ้าน ร้อยละ 11.5 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 7 กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.) ประธานหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนเท่ากัน มีค่าร้อยละ 1 ต่อมา คือ กลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 0.5 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มสมาชิกแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยมีค่าร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ในประเด็นข้อคำถามต่างๆ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็น ในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าร้อยละ 66 เท่ากัน ลำดับถัดมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ มีค่าร้อยละ 51.5 และสุดท้าย ประเด็นที่ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง คิดเป็นร้อยละ 51.4

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.4 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมือง เกี่ยวกับการมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหานั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 50.6 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการการมีบทบาท และหน้าที่ในการจัดการปัญหา อยู่ในระดับน้อย

ถ้าหากมีการนำมาพิจารณาข้อคำถามต่างๆ อย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์เข้ามามีบทบาท หน้าที่ภายในชุมชนหรือเข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกภายในชุมชนในระดับน้อย ดังจะเห็นได้จากข้อมูลในประเด็นของสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน โดยมีจำนวนมากถึง 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58 มากกว่านั้น ยังพบอีกว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์เป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 28 คน กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.) 4 คน และเป็นสมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เพียงแค่ 1 คน โดยมีค่าร้อยละ 7, 1 และ 0.5 ตามลำดับ

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาในข้างต้น ยังพบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชุม ประกอบกับการให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์ในระดับน้อย ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังมีทัศนคติที่มีต่อการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงว่า ไม่ได้เป็นหน้าที่ของประชาชน อีกทั้งยังมีทัศนคติว่า ประชาชนไม่มีความจำเป็นต้องเสียสละเพื่อประเทศชาติ มากกว่านั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ประชาชนในชุมชน

ตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่จะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าการใช้เหตุผลในการโต้เถียง เพื่อหาทางออกร่วมกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่ค้นพบในประเด็นของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการมีบทบาท และหน้าที่ในการจัดการปัญหา ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ค้นพบในประเด็นของความเป็นพลเมืองที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น ที่สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับจิตสำนึก และมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองภายในชุมชนในระดับน้อย ประกอบกับประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังมีทัศนคติหรือมีมุมมองที่ไม่ถูกต้องในความเป็นพลเมือง กล่าวคือ บทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองนั้น มีเพียงแค่การรอรับผลการกระทำจากนโยบาย และกระทำตามคำสั่งจากภาครัฐ(Passive Citizen) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า บทบาท หน้าที่ของการเป็นพลเมือง คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษี เท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3) ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน ร้อยละ			ระดับคะแนน ร้อยละ		
ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) ท่านเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่ครอบงำผู้อื่น	368 (92.2)	31 (7.8)	399 (100.0)	368 (92.2)	31 (7.8)	399 (100.0)
2) หากเห็นว่าการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีร่วมเรียกร้องความเป็นธรรม	328 (82.0)	72 (18.0)	400 (100.0)	328 (82.0)	72 (18.0)	400 (100.0)
3) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	303 (76.0)	96 (24.0)	399 (100.0)	96 (24.0)	303 (76.0)	399 (100.0)
4) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
5) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์ อย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
6) พลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือความเห็นที่แตกต่างออกไป	221 (55.2)	179 (44.8)	400 (100.0)	179 (44.8)	221 (55.2)	400 (100.0)
รวม				62.5	37.5	100

จากตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับการใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับท่านเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่ครอบงำผู้อื่นคิดเป็นร้อยละ 92.2 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับหากเห็นว่ามีกรกระทำที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีร่วมเรียกร้องความเป็นธรรม ร้อยละ 82 ประเด็นเกี่ยวกับเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76 ลำดับถัดมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็น ในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับชุมชน และเทศบาลตำบลอุโมงค์ อย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าร้อยละ 66 เท่ากัน และประเด็นที่ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ การเป็นพลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือความเห็นที่แตกต่างออกไป โดยมีค่าร้อยละ 55.2

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.5 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา นั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 62.5 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อนำผลการศึกษา มาพิจารณาตามประเด็นแต่ละข้อคำถามต่างๆ อย่างละเอียด จะพบว่า เมื่อมีการกระทำที่ไม่ถูกต้องที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของตนเองหรือชุมชนนั้น ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องความเป็นธรรม ทั้งนี้ ยังให้ความสำคัญการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และรับฟังมุมมองหรือเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น ซึ่งถือได้ว่า เป็นค่านิยมหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของการเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์แบบ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงจุดบกพร่องเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง หรือการเคารพความเสมอภาค แต่ทว่า ภายใต้อิทธิพลของการเป็นพลเมืองนั้น กลับมีมุมมองว่า การเป็นพลเมืองไม่มีความจำเป็นที่ต้องรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป และมากกว่านั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นหรือสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ประชาชนก็จะวิเคราะห์และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องมากกว่าการวิเคราะห์หาสาเหตุในการหาทางออกร่วมกัน

นอกจากนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีเพียงส่วนหนึ่งที่มีความตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชาคมหมู่บ้าน หรือแม้แต่การให้ความร่วมมือกับชุมชนและทางเทศบาลตำบลอุโมงค์ในการแก้ไข และการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

จากผลการศึกษาในภาพรวมดังกล่าว สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาในระดับปานกลาง ประกอบกับยังมีทัศนคติหรือมุมมองเดิมๆ ของการเป็นพลเมือง ซึ่งเปรียบเป็นจุดบกพร่องที่สำคัญในความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4) ข้อสัถย์ สุจริต

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน			ร้อยละ		
ข้อสัถย์ สุจริต	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ และเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องทำ	394 (98.5)	6 (1.5)	400 (100.0)	394 (98.5)	6 (1.5)	400 (100.0)
2) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งและชำระภาษีอย่างสม่ำเสมอ	386 (96.5)	14 (3.5)	400 (100.0)	386 (96.5)	14 (3.5)	400 (100.0)
3) ท่านสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ขับขี่รถจักรยานยนต์	288 (72.0)	112 (28.0)	400 (100.0)	288 (72.0)	112 (28.0)	400 (100.0)
4) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชาคมอย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
5) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบลอุโมงค์ อย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
6) การรับเงินจากการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย	118 (29.5)	282 (70.5)	400 (100.0)	282 (70.5)	118 (29.5)	400 (100.0)
7) ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่าน เพื่อซื้อเสียง	72 (18.0)	328 (82.0)	400 (100.0)	328 (82.0)	72 (18.0)	400 (100.0)
8) ท่านคุยโทรศัพท์ท่ ในขณะที่ขับขี่ยานพาหนะ	56 (14.0)	344 (86.0)	400 (100.0)	344 (86.0)	56 (14.0)	400 (100.0)
รวม				79.7	20.3	100

จากตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับการความซื่อสัตย์ สุจริต พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ และเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องทำ โดยมีค่าร้อยละ 98.5 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและชำระภาษี อย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าร้อยละ 96.5 ประเด็นเกี่ยวกับการไม่ใช้โทรศัพท์ในการจับจ่ายพาหนะ ร้อยละ 86 ประเด็นเกี่ยวกับการปฏิเสธรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียง ร้อยละ 82 ลำดับถัดมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งขณะที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 72 ประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย มีค่าร้อยละ 70.5 และสุดท้าย คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และการท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับชุมชน และเทศบาลตำบลอุโมงค์ อย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าร้อยละ 66 เท่ากัน

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.6 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริตนั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 79.7 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ทั้งนั้น เมื่อนำผลการศึกษามาพิจารณาตามประเด็นแต่ละข้อคำถามต่างๆ อย่างละเอียด พบว่า ประชาชนชุมชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อบทบาท หน้าที่ของการเป็นพลเมือง กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษีเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถือได้ว่า เป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของการพลเมือง รวมทั้งประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ไม่ใช่ว่ามีแค่เพียงทัศนคติในเชิงลบต่อการรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียงว่า เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ และเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการมีพฤติกรรมในการปฏิเสธรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียง เช่นกัน นอกจากนี้ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังมีการปฏิบัติตามข้อบังคับทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยมีการสวมหมวกนิรภัยในขณะที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ และไม่มีการใช้โทรศัพท์ในขณะที่จับจ่ายพาหนะ อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าว ยังแสดงให้เห็นถึงจุดบ่งพร่องสำคัญบางประการของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ในความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับบทบาท หน้าที่ของการเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษี แต่กลับมีเพียงประชาชนส่วนหนึ่งที่ทำให้ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมภายใน

ชุมชน ไม่ว่าจะเป็น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมหมู่บ้าน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับชุมชน และเทศบาลตำบลอุโมงค์ เป็นต้น

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อบทบาท หน้าที่ของการเป็นพลเมืองในกระบวนการทางเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษี เป็นต้น แต่ทว่า มีเพียงประชาชนส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน อาจเนื่องด้วยประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากสถาบันการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ ที่เป็นไปในลักษณะของการฝึกฝนบทบาทของการเป็นพลเมืองภายในชุมชนมากกว่าการได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5) สัมคคี

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความสามัคคีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความสามัคคีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่
ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มภายในชุมชน		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน	232	58.0
อื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู กลุ่มออมทรัพย์	79	19.8
กลุ่มแม่บ้าน	46	11.5
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	28	7.0
ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.0
ประธานชุมชน	4	1.0
กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.)	4	1.0
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	0.5
สมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้	1	0.2
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความสามัคคีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่
ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน (ต่อ)

ประเด็น	จำนวนคน			ร้อยละ		
สามัคคี	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) ท่านเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่ครอบงำผู้อื่น	368 (92.2)	31 (7.8)	399 (100.0)	368 (92.2)	31 (7.8)	399 (100.0)
2) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายใน ชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่ คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	303 (76.0)	96 (24.0)	399 (100.0)	96 (24.0)	303 (76.0)	399 (100.0)
3) ท่านเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความ คิดเห็นในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
4) ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาร่วมกับชุมชนและเทศบาลตำบล อุโมงค์ อย่างสม่ำเสมอ	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)	264 (66.0)	136 (34.0)	400 (100.0)
5) ท่านหรือเพื่อนๆ มีการชักชวนให้เข้า มาเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม เช่น อาสาสมัคร กลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น	245 (61.2)	155 (38.8)	400 (100.0)	245 (61.2)	155 (38.8)	400 (100.0)
6) พลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือ ความเห็นที่แตกต่างออกไป	221 (55.2)	179 (44.8)	400 (100.0)	179 (44.8)	221 (55.2)	400 (100.0)
7) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้อง ดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้อง เสียสละเพื่อชาติ	206 (51.5)	194 (48.5)	400 (100.0)	194 (48.5)	206 (51.5)	400 (100.0)
8) ประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงใน การแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง	205 (51.4)	194 (48.6)	399 (100.0)	194 (48.6)	205 (51.4)	399 (100.0)
รวม	56.4	43.6	100	รวม	56.4	43.6

จากตารางที่ 4.7 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับความสามัคคี พบว่าประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา คือ กลุ่มสมาชิกอื่นๆ เช่น กลุ่มออมหมู่ กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 19.8 กลุ่มแม่บ้าน ร้อยละ 11.5 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 7 กลุ่มอาสาป็นสุข (อปส.) ประชานหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนเท่ากัน มีค่าร้อยละ 1

ต่อมา คือ กลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 0.5 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มสมาชิกแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน โดยมีค่าร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ในประเด็นข้อคำถามต่างๆ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเคารพความคิดเห็นหรือมุมมองที่แตกต่าง คิดเป็นร้อยละ 92.2 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับถ้าหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ร้อยละ 76 ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการประชุม และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับชุมชน และเทศบาลตำบลอุโมงค์อย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าร้อยละ 66 เท่ากัน ลำดับถัดมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับท่านหรือเพื่อนๆ มีการชักชวนกลุ่มเพื่อนให้เข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน อาทิ กลุ่มอาสาสมัคร หรือแม้แต่กลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ร้อยละ 61.2 ประเด็นเกี่ยวกับพลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่มีความจำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือความเห็นที่แตกต่างออกไป ร้อยละ 55.2 ประเด็นเกี่ยวกับประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละ เพื่อชาติ ร้อยละ 51.5 และประเด็นที่ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง โดยมีค่าร้อยละ 51.4

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.7 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความสามัคคีนั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 56.4 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความสามัคคี อยู่ในระดับน้อย

ทั้งนี้ เมื่อนำผลการศึกษา มาพิจารณาตามประเด็นแต่ละข้อคำถามต่างๆ อย่างละเอียด พบว่า ข้อค้นพบแสดงให้เห็นถึงจุดบกพร่องที่สำคัญในความเป็นพลเมืองบางประการของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ กล่าวคือ ประชาชนให้ความสำคัญกับการเคารพกับความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่กลับมีทัศนคติว่า การเป็นพลเมืองจะต้องยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง และไม่มีความจำเป็นต้องรับฟังมุมมองหรือความเห็นที่แตกต่างออกไป และเป็นไปทิศทางเดียวกันกับประเด็นเกี่ยวกับในกรณีเมื่อสมาชิกภายใน

ชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่จะวิเคราะห์และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าการหาสาเหตุที่แท้จริง และใช้เหตุผลในการหาทางออกร่วมกัน ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีเพียงส่วนหนึ่งให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยกันภายในชุมชน ประกอบกับการมีมุมมองในประเด็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ และการพัฒนาชุมชน รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงว่าการแก้ไข และการพัฒนาชุมชนนั้น ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องมากกว่าการที่ประชาชนเข้ามามีบทบาท หน้าที่หรือเข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นดังกล่าว

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สามารถบ่งบอกได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับความสามัคคีระหว่างกันในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาภายในชุมชนในระดับน้อย ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในความเป็นพลเมือง จึงเป็นผลทำให้ประชาชนมีมุมมองเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของการเป็นพลเมืองว่า มีเพียงการรอรับผลกระทบจากนโยบาย และการปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ (Passive Citizen) มากกว่าการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งภายในชุมชน และประเทศชาติ (Active Citizen)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

6) ละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่วของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่วของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน		ร้อยละ	ระดับคะแนน		ร้อยละ
ละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) หลักคุณธรรมหรือจริยธรรมสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว	380	20	400	380	20	400
	(95.0)	(5.0)	(100.0)	(95.0)	(5.0)	(100.0)
2) ระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม	371	27	398	371	27	398
	(93.2)	(6.8)	(100.0)	(93.2)	(6.8)	(100.0)
3) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของท่านอยู่เสมอ	358	41	399	358	41	399
	(89.7)	(10.3)	(100.0)	(89.7)	(10.3)	(100.0)
4) ท่านสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ใช้ขี่รถจักรยานยนต์	288	112	400	288	112	400
	(72.0)	(28.0)	(100.0)	(72.0)	(28.0)	(100.0)
5) การรับเงินจากการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย	118	282	400	282	118	400
	(29.5)	(70.5)	(100.0)	(70.5)	(29.5)	(100.0)
6) ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่าน เพื่อซื้อเสียง	72	328	400	328	72	400
	(18.0)	(82.0)	(100.0)	(82.0)	(18.0)	(100.0)
7) ท่านคุยโทรศัพท์ในขณะที่ขี่จักรยานพาหนะ	56	344	400	344	56	400
	(14.0)	(86.0)	(100.0)	(86.0)	(14.0)	(100.0)
รวม				84.1	15.9	100

จากตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับการละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับหลักคุณธรรมหรือจริยธรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 95 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ร้อยละ 93.2 ประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาอยู่เสมอ มีค่าร้อยละ 89.7 ประเด็นเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 72 ลำดับถัดมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับการรับเงินจากการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย ร้อยละ 29.5 ประเด็นเกี่ยวกับท่านยินดีรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียง ร้อยละ 18 และประเด็นที่ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับขี่ยานพาหนะ โดยมีค่าร้อยละ 14

ทั้งนี้ ผลการศึกษาในตารางที่ 4.8 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว นั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 84.1 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว อยู่ในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ ถ้าหากมีการพิจารณาอย่างละเอียด จะพบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีมุมมองว่า หากประชาชนทุกคนมีการยึดหลักธรรมศาสนาในการดำเนินชีวิต ประกอบกับให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามข้อบังคับทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด อาทิ การใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับขี่ยานพาหนะ และมีการสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งในขณะขับขี่รถจักรยานยนต์ เป็นต้น ซึ่งการมีพฤติกรรมดังกล่าว จะช่วยลดสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสังคม และยังช่วยทำให้ประชาชนมีความสามัคคีระหว่างกันภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น

มากไปกว่านั้น ประชาชนไม่ใช่มิเพียงแค่มีก่านิยมของการเป็นพลเมืองทางศาสนา เท่านั้น แต่ยังมีพฤติกรรมและมีทัศนคติที่ดีของการเป็นพลเมือง โดยพบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีทัศนคติในเชิงลบต่อระบบอุปถัมภ์ว่า เป็นระบบที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม อีกทั้งมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการปฏิเสธรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียงขายเสียง เช่นเดียวกัน เนื่องด้วยประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีทัศนคติเกี่ยวกับการรับเงินจากผู้ที่มาซื้อสิทธิขายเสียงว่า เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติ

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการ
ละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้น ผลการศึกษาดังกล่าว ยังสามารถสะท้อนให้
เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศาสนาอย่างสม่ำเสมอ หรือความสำคัญของ
สถาบันศาสนาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลที่ว่า สถาบัน
ศาสนาเป็นปัจจัยที่ช่วยขัดเกลาทั้งทางด้านจิตใจ และช่วยปลูกฝังให้ประชาชนมีค่านิยม ทศนคติที่ดี
ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกต้องทั้งตามหลักศีลธรรม และข้อบังคับตามกฎหมาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

7) กล้าและเชื่อมั่น

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการความกล้า และเชื่อมั่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความกล้า และเชื่อมั่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน ร้อยละ			ระดับคะแนน ร้อยละ		
	กล้าและเชื่อมั่น	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด
1) ถ้าคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ไม่ถูกต้อง เด็กมีสิทธิ์ที่ไม่เชื่อฟังได้	361 (90.2)	39 (9.8)	400 (100.0)	361 (90.2)	39 (9.8)	400 (100.0)
2) หากเห็นว่าการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีร่วมเรียกร้องความเป็นธรรม	328 (82.0)	72 (18.0)	400 (100.0)	328 (82.0)	72 (18.0)	400 (100.0)
3) การมีส่วนร่วมของพลเมืองตามหลักประชาธิปไตย คือ การปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ	300 (75.0)	100 (25.0)	400 (100.0)	100 (25.0)	300 (75.0)	400 (100.0)
4) ท่านเห็นว่าประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละเพื่อชาติ	206 (51.5)	194 (48.5)	400 (100.0)	194 (48.5)	206 (51.5)	400 (100.0)
5) ประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง	205 (51.4)	194 (48.6)	399 (100.0)	194 (48.6)	205 (51.4)	399 (100.0)
6) ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่าน เพื่อซื้อเสียง	72 (18.0)	328 (82.0)	400 (100.0)	328 (82.0)	72 (18.0)	400 (100.0)
รวม				62.7	37.3	100

จากตารางที่ 4.9 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับความกล้าและเชื่อมั่น พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือประเด็นเกี่ยวกับคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ไม่ถูกต้อง เด็กมีสิทธิที่ไม่เชื่อฟังได้ คิดเป็นร้อยละ 90.2 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับหากเห็นว่ามีกรกระทำที่ไม่ถูกต้อง ท่านยินดีร่วมเรียกร้องความเป็นธรรม ร้อยละ 82 ประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองตามหลักประชาธิปไตย คือ การปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ ร้อยละ 75 ประเด็นเกี่ยวกับประเทศชาติมีหน้าที่ต้องดูแลประชาชนมากกว่าที่ประชาชนต้องเสียสละ เพื่อชาติ ร้อยละ 51.5 ลำดับถัดมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับประชาชนไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง ร้อยละ 51.4 และประเด็นที่ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ท่านยินดีรับเงินที่คนมาให้ท่านเพื่อซื้อเสียง มีค่าร้อยละ 18

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.9 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความกล้าและเชื่อมั่นนั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 62.7 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความกล้าและเชื่อมั่น อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ จากข้อค้นพบดังกล่าว หากนำมาพิจารณาอย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความกล้าและเชื่อมั่นในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง กล่าวคือ ประชาชนให้ความสำคัญกับการปฏิเสธและให้เหตุผลในการโต้แย้ง เมื่อในกรณีหากคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ไม่ถูกต้อง และเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเรียกร้องความเป็นธรรม เมื่อมีการกระทำที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชุมชน รวมทั้งยังมีพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง โดยมีการปฏิเสธรับเงินจากผู้ที่มาซื้อสิทธิขายเสียง อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังมีมุมมองเกี่ยวกับความพลเมืองว่า บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองมีเพียงแค่การปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ เท่านั้น ประกอบกับมีทัศนคติว่าการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงนั้น ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงมากกว่าการที่ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาประเด็นดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนหนึ่งยังมีทัศนคติว่าประชาชนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเสียสละเพื่อประเทศชาติ

ดังนั้น ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถบ่งบอกได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองเกี่ยวกับความกล้าและเชื่อมั่นในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง แต่ทว่า ข้อค้นพบ

ดังกล่าว สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในความเป็นพลเมือง จึงเป็นผลทำให้ประชาชนยังมีมุมมองเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองว่า มีเพียงการรอรับผลกระทบจากนโยบาย และการปฏิบัติตามคำสั่งของภาครัฐ รวมไปถึงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการไปชำระภาษี เท่านั้น จึงเปรียบเป็นจุดบกพร่องที่สำคัญในความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

8) ส่งเสริมคนดี

ระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการส่งเสริมคนดีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงระดับความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการส่งเสริมคนดีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน ร้อยละ			ระดับคะแนน ร้อยละ		
ส่งเสริมคนดี	ใช่	ไม่ใช่	รวม	ถูกต้อง	ผิด	รวม
1) ท่านหรือเพื่อนๆ มีการชักชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และชำระภาษี	386 (96.5)	14 (3.5)	400 (100.0)	386 (96.5)	14 (3.5)	400 (100.0)
2) เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	303 (76.0)	96 (24.0)	399 (100.0)	96 (24.0)	303 (76.0)	399 (100.0)
2) ท่านหรือเพื่อนๆ มีการชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม เช่น อาสาสมัคร กลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น	245 (61.2)	155 (38.8)	400 (100.0)	245 (61.2)	155 (38.8)	400 (100.0)
รวม				60.6	39.4	100

จากตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เกี่ยวกับการส่งเสริมคนดี พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเชิญชวนกลุ่มเพื่อนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และชำระภาษี มีค่าร้อยละ 96.5 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในชุมชน ท่านจะวิเคราะห์ และเลือกฝ่ายที่คิดว่ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ร้อยละ 76 และประเด็นที่ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญ

น้อยที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับการเชิญชวนกลุ่มเพื่อนๆ สมาชิกภายในชุมชนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน อาทิ กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น โดยมีค่าร้อยละ 61.2

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในตารางที่ 4.10 ถ้าหากมีการนำมาวัดระดับคะแนนความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการส่งเสริมคนดีนั้น มีระดับคะแนนอยู่ที่ 60.6 และเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความเป็นพลเมืองในตารางที่ 3.5 พบว่า ประชาชนชุมชนตำบลอุโมงค์มีระดับของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการส่งเสริมคนดี อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ หากนำมาพิจารณาอย่างละเอียด สามารถบ่งบอกได้ถึงจุดบกพร่องที่สำคัญในความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคนดีหรือมีการส่งเสริมกลุ่มสมาชิกภายในชุมชนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและชำระภาษี มากกว่าการส่งเสริมกลุ่มสมาชิกภายในชุมชนให้เข้ามามีบทบาท หน้าที่ หรือเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน มากไปกว่านั้น เมื่อสมาชิกภายในชุมชนมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่จะวิพากษ์ และเลือกฝ่ายที่กระทำในสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันภายในชุมชน

ดังนั้น ผลการศึกษาในภาพรวมของความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการส่งเสริมคนดีนั้น เป็นประเด็นที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดบกพร่องที่สำคัญของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ในการส่งเสริมกลุ่มเพื่อนภายในชุมชนให้มีความตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ของการเป็นพลเมือง อาจเนื่องด้วยประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมือง นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าว สามารถสะท้อนเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน

จากผลการศึกษาในภาพรวม เกี่ยวกับการระดับความเป็นพลเมือง 8 ประการ ของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 สรุประดับคะแนนเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง 8 ประการ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

คุณลักษณะความเป็นพลเมือง 8 ประการ	ค่าร้อยละ	เกณฑ์การประเมิน
1) ละอาย และเกรงกลัวต่อความชั่ว	84.1	ระดับมากที่สุด
2) ซื่อสัตย์ สุจริต	79.7	ระดับมาก
3) กล้าและเชื่อมั่น	62.7	ระดับปานกลาง
4) ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหา	62.5	ระดับปานกลาง
5) ส่งเสริมคนดี	60.6	ระดับปานกลาง
6) สามัคคี	56.4	ระดับน้อย
7) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น	55.6	ระดับน้อย
8) มีบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา	50.6	ระดับน้อย

จากตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการสรุประดับความเป็นพลเมือง 8 ประการ ของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) กล้าและเชื่อมั่น 4) ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหา 5) ส่งเสริมคนดี 6) สามัคคี 7) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น และ 8) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา

ทั้งนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์นั้น พบว่า ข้อค้นพบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความเป็นพลเมืองที่อยู่ในระดับน้อย 3 ประการ คือ 1) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา 2) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น และ 3) สามัคคี ซึ่งสามารถบ่งบอกได้ถึงจุดบกพร่องที่สำคัญเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ เนื่องด้วยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดังกล่าวเปรียบเป็นฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ เพราะถ้าหากว่า เป็นในลักษณะนี้ในระยะยาว ก็อาจจะทำให้เกิดความแตกแยกกันภายในชุมชน และเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชน อันเป็นฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเข้มแข็งอีกด้วย

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน

ผลการศึกษาในประเด็นนี้จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน โดยหลังจากผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความเป็นพลเมือง เป็นสิ่งที่ไม่มีความตั้งแต่กำเนิด ซึ่งจะต้องได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันทางสังคมต่างๆ ดังนี้ คือ 1) สถาบันครอบครัว 2) สถาบันการศึกษา 3) หน่วยงานภาครัฐ 4) กลุ่มเพื่อน 5) สถาบันศาสนา และ 6) สื่อมวลชน

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ชุมชนตำบลอุโมงค์นั้น ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม 6 สถาบัน ดังนี้ คือ 1) ครอบครัว 2) สถาบันการศึกษา 3) หน่วยงานภาครัฐ 4) กลุ่มเพื่อน 5) สถาบันศาสนา และ 6) สื่อมวลชน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มนั้น นำมาวิเคราะห์และตีความหมาย และหาข้อสรุปว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำตารางสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ว่าแต่ละปัจจัยนั้น ได้ข้อมูลจากประเด็นคำถามใด โดยจะเป็นไปในรูปแบบตารางแยกออกเป็นข้อคำถามต่างๆ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของแต่ละปัจจัย หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการเปรียบเทียบและวิเคราะห์จากผลการศึกษาว่า มีปัจจัยใดที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน โดยผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.12 สรุปประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำนิยาม	การมีส่วนร่วม
1) สถาบันครอบครัว	1) สถานะทางด้านการครอบครัว แบบสอบถาม	1) เมื่อสมาชิกภายในครอบครัวมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ท่านจะชี้แจงและหาทางออกอย่างมีเหตุผล 2) เมื่อสมาชิกภายในครอบครัว กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ท่านจะซักถามสาเหตุและอธิบายด้วยเหตุผล มากกว่าการใช้ความรุนแรง 3) หากสมาชิกภายในครอบครัวพบปัญหา ท่านจะให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	
2) สถาบันการศึกษา	1) ระดับการศึกษา 2) ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองจากมหาวิทยาลัย อุโมงค์สร้างพลเมือง		

ตารางที่ 4.12 สรุปประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำนิยาม	การมีส่วนร่วม
3) หน่วยงานอาสาสมัคร	แบบสอบถาม	1) มีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	1) มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการชำระภาษี ได้อย่างทั่วถึง
4) กลุ่มเพื่อน			1) ทำนหรือเพื่อน มีการชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ในชุมชน เช่น อาสาสมัคร กลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น 2) ทำนหรือเพื่อน มีการชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษี
5) สถาบันศาสนา		1) หลักคุณธรรมหรือจริยธรรมสามารถช่วยแก้ปัญหาทางสังคม 2) ทำนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของท่านอยู่เสมอ	

ตารางที่ 4.12 สรุปประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	คำนิยาม	การมีส่วนร่วม
5) สถาบันศาสนา (ต่อ)	แบบสอบถาม	3) การแก้ไขปัญหาในชุมชน และระดับชาติ จะต้องมีการสร้างวิธีการปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยจะต้องปลูกฝังการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคีระหว่างกัน	
6) สื่อมวลชน	1) ท่านรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จากสื่อประเภทใดมากที่สุด 2) ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ	1) ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง เช่น รายการ 2) ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ	เป็นต้น

1) สถาบันครอบครัว

ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันครอบครัวที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.13 ตารางที่ 4.13 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันครอบครัวที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวน		ร้อยละ
สถานะทางด้านครอบครัว			
สมรส	306		76.5
โสด	79		19.7
หย่าร้าง	12		3.0
แยกกันอยู่	3		0.8
รวม	400		100.0
การสร้างเสริมความเป็นพลเมืองของสถาบันครอบครัว	ใช่	ไม่ใช่	รวม
1) หากสมาชิกภายในครอบครัวพบปัญหา ท่านจะให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	384 (96.0)	16 (4.0)	400 (100.0)
2) เมื่อสมาชิกภายในครอบครัว กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ท่านจะซักถามสาเหตุและอธิบายด้วยเหตุผล มากกว่าใช้ความรุนแรง	381 (95.2)	19 (4.8)	400 (100.0)
3) เมื่อสมาชิกภายในครอบครัวมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ท่านจะชี้แจงและหาทางออกอย่างมีเหตุผล	377 (94.2)	23 (5.8)	400 (100.0)

จากตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันครอบครัวที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่

สถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมา คือ สถานะโสด ร้อยละ 19.8 สถานะหย่าร้าง ร้อยละ 3 และน้อยที่สุด คือ สถานะแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ในประเด็นข้อคำถามต่างๆ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับถ้าหากสมาชิกภายในครอบครัวพบปัญหา ท่านจะให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 96 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับเมื่อสมาชิกภายในครอบครัว กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ท่านจะซักถามสาเหตุและอธิบายด้วยเหตุผลมากกว่าใช้ความรุนแรง และสุดท้าย คือ ประเด็นเกี่ยวกับเมื่อสมาชิกภายในครอบครัวมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ท่านจะชี้แจงและหาทางออกอย่างมีเหตุผล คิดเป็นค่าร้อยละ 94.2

จากประเด็นข้อมูลที่ค้นพบดังกล่าว เมื่อพิจารณาอย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีฐานรากทางด้านสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งเป็นอย่างยิ่ง โดยจะเห็นได้จากสถานะทางด้านการครอบครัวของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ นั้น มีสถานะสมรสถึง 306 คน คิดเป็นร้อยละ 76.5 และมีสถานะหย่าร้าง 12 คน รวมไปถึงสถานะแยกกันเพียงแค่ 3 คน โดยมีค่าร้อยละ 3 และ 0.8 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องระหว่างกัน กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือการให้ความรัก เอาใจใส่ให้กับสมาชิกภายในครอบครัว ดังในประเด็นเกี่ยวกับถ้าหากสมาชิกภายในครอบครัวพบปัญหา สมาชิกภายในครอบครัวก็จะให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีจำนวนมากถึง 384 คน คิดเป็นร้อยละ 96 หรือแม้แต่เมื่อสมาชิกภายในครอบครัว เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็จะมีการชี้แจงและหาทางออกอย่างมีเหตุผล โดยมีจำนวน 377 คิดเป็นร้อยละ 94.2

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การให้ความรัก และการเอาใจใส่ให้แก่สมาชิกภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้สมาชิกภายในครอบครัวรู้สึกอบอุ่นใจ มั่นใจ มีคุณค่าในตนเอง และมีทัศนคติที่ดี รวมทั้งยังเป็นการปลูกฝังปัจจัยพื้นฐานในความเป็นพลเมือง อาทิ การมีระเบียบวินัยในสังคม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และการเคารพกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า สถาบันครอบครัวเป็นสภาพแวดล้อมแรกเริ่มที่มีความใกล้ชิด และมีความผูกพันกับประชาชนมากที่สุด และเป็นปัจจัยฐานรากที่สำคัญในการหล่อหลอมทางด้านพฤติกรรม ค่านิยม หรือแม้แต่มุมมองความคิดของการเป็นพลเมืองให้กับประชาชน

2) สถาบันการศึกษา

ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.14 ตารางที่ 4.14 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน	
ระดับการศึกษา	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	20	5.0
ประถมศึกษา	175	43.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	45	11.2
ปวช	24	6.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	47	11.8
ปวส	31	7.8
ปริญญาตรี	46	11.5
ปริญญาโท	10	2.5
ปริญญาเอก	2	0.5
รวม	400	100.0

เข้าร่วมกิจกรรมจากมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง	จำนวนคน	ร้อยละ
เคย	106	26.5
ไม่เคย	294	73.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.14 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ พบว่าประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 11.8 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.2 ระดับปวส. ร้อยละ 7.8 ระดับปวช. ร้อยละ 6.0 ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 5.0 ระดับปริญญาโทร้อยละ 2.5 และน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาเอก ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมจากมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง พบว่าประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง โดยมีจำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 และเคยได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง เพียงแค่ 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

ทั้งนี้ ถ้าหากพิจารณาประเด็นข้อคำถามอย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง รวมทั้งประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยมีจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากมหาวิทยาลัยอุโมงค์ แต่ก็สามารถมี ความเป็นพลเมืองได้ โดยอาศัยได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากสถาบันการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ และสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทศบาลตำบลอุโมงค์ ที่เป็นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในลักษณะเกี่ยวกับการเรียนรู้ภายในชุมชน หรือผ่านการมีบทบาท หน้าที่ ภายในชุมชน อาทิ การเป็นอาสาสมัคร หรือเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน เพื่อยกระดับจากประชาชนสู่การเป็นพลเมืองที่มีความเข้มข้น (Active Citizen) นั้น ไม่มีความจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างจากสถาบันการศึกษาที่เป็นทางการ เท่านั้น แต่ยังสามารถอาศัยการเรียนรู้ภายในชุมชน หรือได้รับการเสริมสร้างจากหน่วยงานที่มีความใกล้ชิด และองค์กรทางสังคม ต่างๆ ภายในชุมชน ซึ่งล้วนเป็นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การเป็นอาสาสมัครภายในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน หรือแม้แต่การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศาสนา เป็นต้น

3) หน่วยงานภาครัฐ

ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านหน่วยงานภาครัฐที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน		รวม
การสร้างเสริมความเป็นพลเมืองของหน่วยงานภาครัฐ	ใช่	ไม่ใช่	
1) มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการชำระภาษี อย่างทั่วถึง	354 (88.5)	46 (11.5)	400 (100.0)
2) มีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	223 (55.8)	174 (43.8)	397 (100.0)

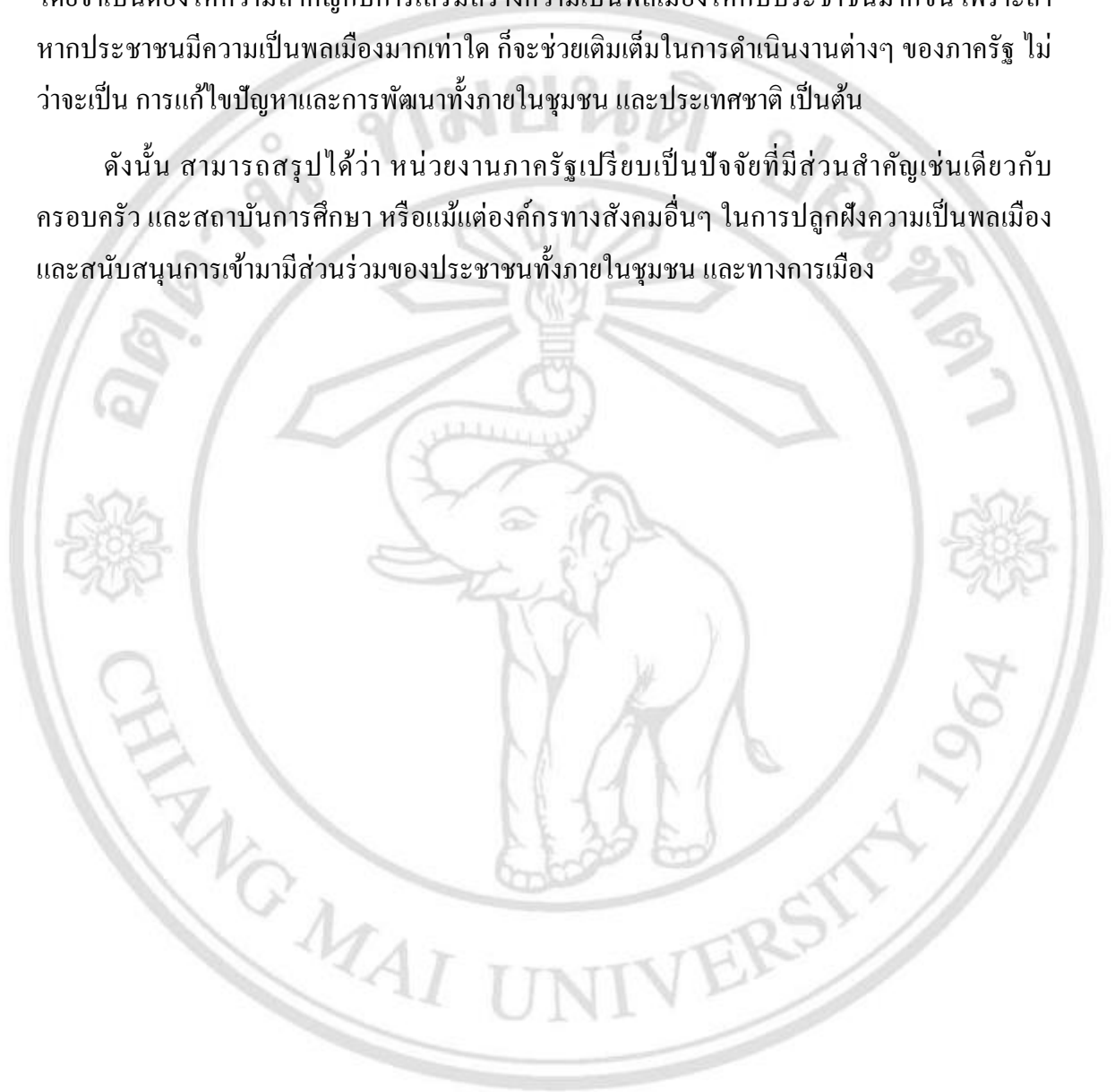
จากตารางที่ 4.15 แสดงเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของหน่วยงานภาครัฐให้กับประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการชำระภาษีอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 88.5 และหน่วยงานภาครัฐเข้ามาเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน คิดเป็นร้อยละ 55.8

นอกจากนี้ ข้อค้นพบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องที่สำคัญของบทบาท และหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆ นั้น ให้ความสำคัญเกี่ยวกับส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการชำระภาษีมากกว่าการเข้ามาเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน ซึ่งเป็นผลทำให้ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษีมากกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นจุดบกพร่องที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน เพราะฉะนั้น

หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับสถานะของประชาชน โดยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนมากขึ้น เพราะถ้าหากประชาชนมีความเป็นพลเมืองมากเท่าใด ก็จะช่วยเติมเต็มในการดำเนินงานต่างๆ ของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็น การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งภายในชุมชน และประเทศชาติ เป็นต้น

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานภาครัฐเปรียบเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกับ ครอบครัว และสถาบันการศึกษา หรือแม้แต่องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในการปลูกฝังความเป็นพลเมือง และสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทั้งภายในชุมชน และทางการเมือง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4) กลุ่มเพื่อน

ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน		รวม
การสร้างเสริมความเป็นพลเมืองของกลุ่มเพื่อน	ใช่	ไม่ใช่	
2) ท่านหรือเพื่อน มีการชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษี	341 (85.2)	59 (14.8)	400 (100.0)
2) ท่านหรือเพื่อน มีการชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน เช่น อาสาสมัคร กลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น	245 (61.2)	155 (38.8)	400 (100.0)

จากตารางที่ 4.16 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการชักชวนกลุ่มเพื่อนภายในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และชำระภาษีเป็นอย่างยิ่ง โดยมีค่าร้อยละ 85.2 และมีการชักชวนกลุ่มเพื่อนให้เข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน อาทิเช่น กลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 61.2

จากข้อค้นพบดังกล่าว หากนำมาพิจารณาอย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการชักชวนสมาชิกภายในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษีมากกว่าการเชิญชวนกลุ่มสมาชิกภายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน หรือเข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน อาทิ กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มอาสาป็นสุขและกลุ่มแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น โดยจะเห็นได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และชำระภาษีอย่างสม่ำเสมอ มีค่าร้อยละสูงถึง 96.5 แต่การเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น การเข้าร่วมรับฟัง

และแสดงความคิดเห็นในการประชุม และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน เป็นต้น ซึ่งมีค่าร้อยละเพียงแค่ 66 เท่านั้น

นอกจากนี้ ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาในตารางที่ 4.15 ที่พบว่า ภาครัฐให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการชำระภาษีมากกว่าการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน ทั้งนี้ หากนำมาพิจารณาพร้อมกับข้อค้นพบในประเด็นเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมือง 8 ประการ ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความเป็นพลเมืองเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น และการมีบทบาท หน้าที่ในการแก้ไขปัญหา รวมไปถึงความสามัคคี ล้วนมีระดับน้อยทั้งสิ้น ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ได้รับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มเพื่อนในระดับน้อย จึงเป็นเหตุทำให้ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมือง

ดังนั้น ข้อค้นพบดังกล่าว สามารถบ่งบอกได้ว่า กลุ่มเพื่อนเปรียบเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน โดยจะเป็นในลักษณะของการชี้แนะ ให้คำแนะนำ และการลอกเลียนแบบพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น กลุ่มเพื่อนเป็นอาสาสมัครหรือเป็นกลุ่มผู้นำภายในชุมชน ก็ย่อมมีผลทำให้กลุ่มเพื่อนหรือตนเองนั้น มีพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองด้วยเช่นกัน

5) สถาบันศาสนา

ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันศาสนาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันศาสนาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวนคน		รวม
	ใช่	ไม่ใช่	
การสร้างเสริมความเป็นพลเมืองของสถาบันศาสนา			
1) การแก้ไขปัญหาในชุมชน ตลอดจนระดับชาติ จะต้องมีการสร้างวิธีการปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยจะต้องปลูกฝังการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคีระหว่างกัน	382 (95.7)	17 (4.3)	399 (100.0)
2) หลักคุณธรรมหรือจริยธรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหาทางสังคม	380 (95.0)	20 (5.0)	400 (100.0)
3) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของท่านอยู่เสมอ	358 (89.7)	41 (10.3)	399 (100.0)

จากตารางที่ 4.17 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันศาสนาที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ พบว่าประเด็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในชุมชน ตลอดจนระดับชาติ จะต้องมีการสร้างวิธีการปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยจะต้องปลูกฝังการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคีระหว่างกัน คิดเป็นร้อยละ 95.7 รองลงมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับหลักคุณธรรมหรือหลักทางจริยธรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหาทางสังคมได้ ร้อยละ 95 และลำดับท้ายสุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาอยู่เสมอ โดยมีค่าร้อยละ 89.7

ทั้งนี้ ข้อค้นพบดังกล่าว หากนำมาพิจารณาอย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศาสนาอย่างสม่ำเสมอ และมีมุมมองว่า หลักทางด้านศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญที่ประชาชนทุกคนควรยึดมั่นถือปฏิบัติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หลักศาสนาจะช่วยแก้ไขปัญหาระดับชาติ อีกทั้งยังช่วยทำให้ประชาชนมีความรักใคร่กลมเกลียว และมีความสามัคคีระหว่างกันภายในสังคมมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความเป็นพลเมืองมากที่สุด คือ การละอาย เกรงกลัวต่อความชั่ว รongลงมา คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต โดยมีพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ไม่ว่าจะเป็น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชำระภาษี และการปฏิเสธการรับเงินจากผู้ที่มาซื้อเสียง รวมทั้งมีการปฏิบัติตามข้อบังคับทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพราะฉะนั้น สามารถสรุปได้ว่า สถาบันศาสนาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการช่วยขัดเกลาทางด้านจิตใจ เพื่อให้มีค่านิยมที่ดี ตลอดจนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนได้อีกช่องทางหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ช่วยแก้ไขปัญหาระดับชาติหรือช่วยลดความขัดแย้งกันในสังคมได้อีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

6) สื่อมวลชน

ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสื่อมวลชนที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสื่อมวลชนที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ท่านรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทใดมากที่สุด		
ทีวี/โทรทัศน์	305	76.2
อินเทอร์เน็ต	52	13.0
วิทยุ	19	4.8
หนังสือพิมพ์	13	3.2
อื่นๆ	11	2.8
รวม	400	100.0
ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ		
ทุกวัน	249	62.3
5 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์	33	8.2
3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์	61	15.2
1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์	42	10.5
ไม่เคย	15	3.8
รวม	400	100.0
การสร้างเสริมความเป็นพลเมืองของสื่อมวลชน		ใช่ ไม่ใช่ รวม
1) ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง เช่น รายการ เดลินิวส์ประเทศไทย ข่าวประจำวัน เป็นต้น	321 (80.5)	78 (19.5) 399 (100.0)

จากตารางที่ 4.18 แสดงเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสื่อมวลชนที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากทีวีหรือโทรทัศน์มากถึง 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต 52 คน ร้อยละ 12.8 ลำดับถัดมา คือ วิทยุ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 หนังสือพิมพ์ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 และน้อยที่สุด คือ จากประเภทอื่นๆ คือ เสี่ยงตามสายตามหมู่บ้าน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8

นอกจากนี้ จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำทุกวัน มากถึง 249 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมา คือ รับรู้ข่าวสารทางการเมือง 3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รับรู้ข่าวสารทางการเมือง 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ลำดับถัดมา คือ มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 5 – 6 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และน้อยที่สุด คือ ไม่เคยรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเลย 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามลำดับ และจากประเด็นคำถามเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเป็นพลเมืองของสื่อมวลชน พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ให้ความสนใจหรือมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง เช่น รายการเดินหน้าประเทศไทย ข่าวประจำวัน เป็นต้น โดยมีจำนวนมากถึง 321 คน คิดเป็นร้อยละ 80.5

จากผลการศึกษาดังกล่าว ถ้าหากนำมาพิจารณาอย่างละเอียด พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจหรือติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ โดยส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองเป็นประจำทุกวัน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอื่นๆ เช่น เสี่ยงตามสายประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการศึกษาในภาพรวม ยังสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านสื่อมวลชนมีผลต่อความเป็นพลเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อีกช่องทางหนึ่ง โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้าใจถึงความสำคัญของความเป็นพลเมือง อาทิ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และชำระภาษี เป็นต้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ เป็นประจํา นั้น ก็จะช่วยให้ประชาชนจะมีความตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมือง รวมไปถึงมีทัศนคติในเชิงบวกกับประเด็นด้านการเมืองมากขึ้น

เพราะฉะนั้น สื่อมวลชน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน เฉกเช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือแม้แต่นายงานภาครัฐ เป็นต้น พร้อมกันนั้น สื่อมวลชนเปรียบเสมือนเป็น

ปัจจัยที่สนับสนุนหรือช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งภายในชุมชน และในกระบวนการทางการเมืองมากขึ้น

ดังนั้น จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันทางสังคมที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน

สถาบันทางสังคม	ปัจจัยทางตรง	ปัจจัยทางอ้อม
สถาบันครอบครัว	✓	✓
สถาบันการศึกษา	✓	
หน่วยงานภาครัฐ		✓
กลุ่มเพื่อน		✓
สถาบันศาสนา		✓
สื่อมวลชน		✓

จากตารางที่ 4.19 แสดงข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสถาบันทางสังคมที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองเป็นสิ่งที่ไม่มีมาตั้งแต่กำเนิด จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝัง และเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจากสถาบันทางสังคมต่างๆ เหล่านี้ โดยนับตั้งแต่สถาบันครอบครัวที่เปรียบเป็นทั้งปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนทั้งในลักษณะทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ในทางตรงนั้น เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา และในส่วนของทางอ้อม เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบิดามารดา ไม่ว่าจะเป็น การเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน หรือแม้แต่การเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยจะช่วยให้เด็กหรือสมาชิกในครอบครัวมีการจดจำ และพัฒนาความเป็นพลเมืองให้กับสมาชิกในครอบครัวได้อีกด้วย หลังจากนั้น มนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา ซึ่งเปรียบเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ในลักษณะทางตรง ที่จะช่วยปลูกฝังค่านิยม ทศนคติ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง เพราะฉะนั้น สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาเปรียบเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชน

นอกจากนี้ ยังมีสถาบันทางสังคมอื่นๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มเพื่อน สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน โดยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในลักษณะทางอ้อม ที่เป็นไปในรูปแบบของการจัดอบรมให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ หรือแม้แต่การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งจะช่วยขัดเกลาทั้งทางด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าหากว่าประชาชนมีความเป็นพลเมือง ก็ย่อมทำให้มีความห่วงหาอาทร และมีความผูกพันกับชุมชนหรือมีความรู้สึกถึงเป็นการเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน รวมทั้งยังมีผลทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อันเป็นฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ

4.4 การสนทนากลุ่ม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มอยู่ 2 ประเด็น คือ 1) ความเป็นพลเมือง และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ทั้งนี้ผู้วิจัยการอธิบายผลการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.4.1 ความเป็นพลเมืองของประชาชน

จากการสนทนากลุ่มของหมู่ 1 บ้านอุโมงค์นั้น ได้ให้มุมมองในประเด็นดังกล่าวว่า

“ความเป็นพลเมืองของประชาชนอุโมงค์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และค้าขาย เพราะจะมีเวลาว่างที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชน และความเป็นพลเมืองที่เราจะต้องมี คือ การเป็นคนดีของสังคม ไม่โกงประชาชน”

ทั้งนี้ ประชาชนในหมู่ 2 บ้านกอม่วง ได้ให้มุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า

“ผู้สูงอายุหรือผู้ที่เกษียณจากการทำงาน ก็จะมีเวลาว่างที่จะเข้ามาช่วยเหลือเพื่อนบ้าน และชุมชนอุโมงค์มากขึ้น และพลเมืองจะต้องเป็นคนที่พึ่งพาได้ มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน และไม่จำเป็นต้องเป็นคนเก่ง เป็นคนดึกก็พอ”

โดยจากการสนทนากลุ่มของประชาชนทั้งหมด 1 บ้านอุโมงค์และหมู่ 2 บ้านกอม่วง ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่จะมีความเป็นพลเมือง และจะเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน พร้อมกันนั้น ประชาชนหมู่ 3 บ้านสันกับตอง ได้ให้ทรรศนะในประเด็นดังกล่าวว่า

“ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับราชการหรือเอกชนนั้น จะไม่ค่อยมีเวลามากเท่ากับคนที่ทำอาชีพเกษตรกร และค้าขาย เพราะว่าคนที่ทำงานราชการ และเอกชนจะมีเวลาเข้าออกงานที่ชัดเจน หรือตั้งแต่เช้าถึงเย็น จึงทำให้ไม่สามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้เต็มที่”

ซึ่งมีความสอดคล้องกับประชาชนในหมู่ 4 บ้านส่องกอก ที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของประชาชนไว้ว่า

“ประชาชนอุโมงค์ส่วนใหญ่ ถ้ามีเวลาว่างก็จะเข้ามาช่วยกันทำงานภายในชุมชน หรือไม่ก็จะช่วยเท่าที่ช่วยได้ เพราะว่าคนอุโมงค์จะสนิทกัน มีปัญหาอะไรก็ช่วยเหลือกันตลอด และความเป็นพลเมืองในความคิดพวกเรา ก็จะต้องเป็นคนดี ซื่อสัตย์ เอาการเอางาน ทำเพื่อประชาชน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางด้านเวลา และการประกอบอาชีพนั้น เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน และความเป็นพลเมืองนั้น แต่ละหมู่บ้านจะมีมุมมองที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 5 บ้านป่าเหว หมู่ 7 บ้านเขตวัน และหมู่ 8 บ้านไร่ ยังได้กล่าวถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ โดยประชาชนในหมู่ 5 บ้านป่าเหว ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“การเป็นพลเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ จะต้องเป็นคนดี ซื่อสัตย์ และเป็นคนขยัน แต่การทำงานภายในชุมชนหรือร่วมกับเทศบาลอุโมงค์ของคนอุโมงค์ คนที่ทำงานให้กับชุมชนก็จะเป็นกลุ่มเดิมๆ โดยเฉพาะคนที่ทำงาน อสม. หรือ อบส.และผู้ใหญ่บ้าน ”

ขณะเดียวกัน ประชาชนในหมู่ 7 บ้านเขตวัน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ ที่คล้ายกันว่า

“พลเมืองจะต้องเป็นคนซื่อสัตย์ ช่วยเหลือชาวบ้านอย่างพวกเรา ชุมชนอุโมงค์จะมีปัญหาในระยะยาว เพราะว่า เด็กและเยาวชนในชุมชนอุโมงค์นั้น ไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนมากนัก”

ต่อมา ประชาชนในหมู่ 8 บ้านไร่ ก็ได้ให้มุมมองในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองไว้ว่า

“ความเป็นพลเมืองในมุมมองของพวกเรานะ อันดับแรกเลย คือ ไม่ต้องเป็นคนเก่ง เพราะความเก่งมันพัฒนากันได้ มีปัญหาที่เข้ามาช่วยเหลือกันตลอด และปัญหาสำคัญที่สุดเลยของคนอุโมงค์ คือ คนอุโมงค์ทั่วไปยังมีมุมมองว่า เรามีหน้าที่เพียงแค่การเลือกตั้ง และเสียภาษี เท่านั้น โดยการทำงานชุมชนควรเป็นหน้าที่ของอสม. หรือผู้ใหญ่บ้านที่เราเลือกไป”

ทั้งนี้ทั้งนั้น จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 6 บ้านปาลาน หมู่ 9 บ้านป่าเส้า และหมู่ 10 บ้านชัยสถานพบว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการมุ่งเน้นการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การศึกษา หรือแม้แต่การประกอบอาชีพ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับเด็ก และเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง โดยประชาชนในหมู่ 6 บ้านปาลานได้ให้มุมมองในประเด็นนี้ไว้ว่า

“บ้านเราสมัยนี้ มีการปลูกฝังแต่เรื่องผิดๆ ให้กับเด็ก ทั้งในเรื่องเรียน และการใช้ชีวิต ที่ จะทำยังไงก็ได้ให้เหนือกว่าเด็กคนอื่นๆ เช่น สอบก็ต้องที่ 1 ของห้อง หรือจะต้องเรียนหมอ หรือเข้า มหาลัยต่างๆ เป็นต้น”

พร้อมกันนั้น ประชาชนในหมู่ 9 บ้านป่าเส้า ได้ให้ทรรศนะในประเด็นเกี่ยวกับความเป็น พลเมือง และสภาพปัญหาของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองว่า

“คนอุโมงค์ในแต่ละหมู่บ้าน จะมีความโดดเด่นและแตกต่างกันออกไป อย่างเช่น หมู่ 9 บ้านป่าเส้าของเฮา จะโดดเด่นทางด้านประชาธิปไตย โดยได้รับรางวัลหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตย ดีเด่น และรางวัล Zero Waste และปัญหาที่สำคัญ คือ การสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ขึ้นมา โดยเฉพาะกลุ่ม เด็ก เยาวชนทั้งหลาย ที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของชุมชน และประเทศชาติ”

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 10 บ้านชัยสถาน ในประเด็น เกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง พบว่า มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ประชาชนทั้งหมู่ 6 บ้านปาลานและหมู่ 9 บ้านป่าเส้า โดยมีความคิดเห็นว่า

“ในบ้านเราตอนนี้เปลี่ยนแปลงไปเยอะ ทุกสิ่งทุกอย่าง และความเจริญจะกระจุกในตัว เมืองหลักๆ อย่างในกรุงเทพ หรือเชียงใหม่ เป็นต้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่จบ การศึกษาทั้งตรี โท หรือเอกนั้น น้อยคนนักที่จะกลับมาทำงานในชุมชนตนเอง”

จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 11 บ้านแม่ร่องน้อยนั้น ได้ให้ทรรศนะ เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่สำคัญของการเป็นพลเมืองไว้ว่า

“ประชาชนยังขาดความรู้สึกลึกถึงเป็นเจ้าของชุมชน ซึ่งจะต้องปลูกฝังให้กับเด็กๆ เยาวชน เพื่อให้เขามีจิตสำนึกในความรักที่มีให้กับบ้านเกิดเพื่อในภายภาคหน้าเมื่อพวกเขาเติบโตขึ้น พวกเขา ก็จะได้กลับมาทำงานให้กับชุมชน และพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งถ้าหากเรามีความรัก ความหวงแหน ชุมชนหรือบ้านตนเองมากเท่าไร การมีส่วนร่วมกับชุมชนก็จะมากขึ้น นี่ก็สิ่งสำคัญที่สุดของการ พัฒนาความเป็นพลเมืองของประชาชน”

ในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ ผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองส่วนใหญ่จะอยู่กับประชาชนในช่วงวัยสูงอายุหรือช่วงวัยเกษียณ

ราชการ ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกร และการค้าขายเป็นหลัก เนื่องด้วยว่า มีความอิสระทางด้านเวลา จึงทำให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชนได้มากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเดิมหรือกลุ่มผู้นำภายในชุมชน

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ข้อมูลที่ค้นพบมีความเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาจากแบบสอบถาม กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ยังขาดความตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของการเข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่า ความเป็นพลเมืองของประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ และจะเป็นเฉพาะกลุ่มหรือกลุ่มเดิมๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชน ซึ่งถ้าหากเป็นในลักษณะนี้ในระยะยาว ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติได้ในอนาคต

4.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง ซึ่งทางผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมว่า มีผลต่อความเป็นพลเมืองมากน้อยเพียงใด โดยมีทั้งหมด 6 สถาบัน คือ 1) สถาบันครอบครัว 2) สถาบันการศึกษา 3) หน่วยงานภาครัฐ 4) กลุ่มเพื่อน 5) สถาบันศาสนา และ 6) สื่อมวลชน ซึ่งจากการสนทนากลุ่มทั้ง 11 กลุ่ม สามารถอธิบาย และวิเคราะห์ผลการศึกษา ได้ดังนี้

จากการสนทนากลุ่มในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนนั้น จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 1 บ้านอุโมงค์ ได้ให้ทรรศนะในประเด็นดังกล่าวว่า

“จุดเริ่มต้นที่สำคัญก็คือ ครอบครัวและ โรงเรียนที่จะช่วยผลักดันให้เราเป็นคนดีของสังคม โดยเฉพาะการศึกษา เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนเรามีความรู้ สามารถทำมาหากิน และใช้ชีวิตร่วมกันคนอื่น ๆ ในสังคมได้ และสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้เราเป็นคนดีอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ เพื่อน เพราะถ้าเรามีเพื่อนที่ดี เราก็จะเป็นคนดีไปด้วย”

ทั้งนี้ ยังให้ทรรศนะเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ ที่มีต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน คือ หน่วยงานภาครัฐ สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน ไว้ว่า

“ภาครัฐมีความเกี่ยวข้องแน่นอน เพราะว่าภาครัฐจะทำอะไร ก็ต้องกระทบต่อประชาชนทุกคนอยู่แล้ว มันขึ้นอยู่กับภาครัฐเองว่า เล็งเห็นถึงความสำคัญของประชาชนมากน้อยแค่ไหน โดยจะครอบคลุมไปถึงสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวให้ประชาชนรับรู้ เพราะถ้าหากภาครัฐเข้ามายุ่งเกี่ยวมากเกินไป ก็จะส่งผลกระทบต่อรับรู้ข่าวของประชาชน แล้วก็จะก่อให้เกิดการเบี่ยงเมือง ในส่วนของวัดนั้น สำคัญกับประชาชนอยู่แล้ว เพราะบ้านเราส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ วัดจึงเปรียบเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนมาอย่างยาวนาน”

ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 2 บ้านกอม่วง ที่ให้มุมมองเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนไว้ว่า

“ครอบครัว โรงเรียน และการมีเพื่อนที่ดี เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่สุดของมนุษย์ เพราะคนเรานั้นจำเป็นต้องได้รับความอบอุ่น การเอาใจใส่จากครอบครัว และได้รับการศึกษาจากโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคม และวัดก็มีส่วนสำคัญ เพราะว่า สมัยก่อนคนเราทุกคนต้องไปเรียนกันที่วัด ที่ไม่มีแค่เพียงได้มีการศึกษา เท่านั้น อีกทั้งยังช่วยให้คนเรามีจิตใจที่ดี และมีค่านิยมที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการเป็นพลเมือง”

แต่ทว่า มุมมองเกี่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ และสื่อมวลชนนั้น จากการสนทนากลุ่ม พบว่า หมู่ 2 บ้านกอม่วง ไม่ค่อยมีความสำคัญมากนักกับการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง ซึ่งได้กล่าวว่า

“ในมุมมองของพวกเราๆ คิดว่า หน่วยงานภาครัฐ และสื่อมวลชน ไม่ค่อยสำคัญมากนักกับความเป็นพลเมือง เพราะว่า ถ้าหากเรามีพื้นฐานที่สำคัญทางด้านครอบครัว โรงเรียน และมีเพื่อนที่ดีแล้วนั้น ความเป็นพลเมืองก็จะเกิดขึ้น โดยอัตโนมัติ”

ต่อมาเป็นมุมมองจากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 3 บ้านต้นกับตอง ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ซึ่งมีมุมมองว่า

“ความเป็นพลเมืองจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าไม่มีพื้นฐานที่ได้รับจากครอบครัว และโรงเรียน เพราะถ้าหากครอบครัวมีความแตกแยก และการมีเพื่อนที่นิสัยไม่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อเด็ก และอาจทำให้มีพฤติกรรมเกรี้ยวกราดได้ ต่อมาในส่วนของหลักศาสนาก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจให้พวกเราชาวพุทธ มีจิตใจที่บริสุทธิ์ และกระทำแต่ในสิ่งที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ และสังคม นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทศบาลตำบลอุโมงค์ ก็มีส่วนสำคัญไม่น้อยกว่าสถาบันทางสังคม อย่างเช่น ครอบครัว โรงเรียน เพราะเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกับคนอุโมงค์มากที่สุด และสื่อมวลชน ก็มีความสำคัญเช่นกันในการรับรู้ข่าวสารต่างๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น”

ทั้งนี้ จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 4 บ้านฮ้องกอก พบว่า สถาบันทางสังคมต่างๆ เหล่านี้ มีผลต่อความเป็นพลเมืองทั้งสิ้น แต่จะมีผลกระทบในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยให้ความคิดเห็นกับประเด็นดังกล่าวไว้ว่า

“ทุกสถาบันทางสังคมมีความสำคัญหมดในการพัฒนาความเป็นพลเมืองของประชาชน โดยครอบครัว โรงเรียน และวัดนั้น มีผลกระทบโดยตรงกับการเป็นพลเมือง เพราะว่า ทั้ง 3 ปัจจัย ถ้าเราขาดปัจจัยหนึ่งหรือปัจจัยใดไป ก็มีผลต่อความเป็นพลเมืองได้ เช่น ถ้าไม่ได้รับการศึกษาจาก

โรงเรียน ก็จะทำให้ไม่มีความรู้ ทักษะต่างๆ ของการเป็นพลเมือง หรือหลักศาสนาช่วยทำให้เรามีจิตใจที่ดี และกระทำแต่สิ่งดีๆ เป็นต้น และในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อน และสื่อมวลชนนั้น เป็นเหมือนปัจจัยเสริมหรือสิ่งที่ช่วยเติมเต็มความเป็นพลเมือง ดังเช่น เทศบาลอุโมงค์จะส่งเสริมในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้คนอุโมงค์เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน และกับทางเทศบาลมากขึ้น หรือ

ปัจจัยทางด้านสื่อ ก็จะช่วยย้ำเตือน และให้ความจริงในทุกประเด็นให้ ก็จะช่วยทำให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองมากขึ้น”

จากการสนทนากลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม ในข้างต้น จะเห็นได้ว่า สถาบันทางสังคมทั้ง 6 สถาบัน นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ซึ่งก็เป็นไปตามที่จากการสนทนากลุ่มของประชาชนหมู่ 5 บ้านป่าเหว ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่า

“ครอบครัวกับโรงเรียนมีส่วนสำคัญกับความเป็นพลเมือง 100 เปอร์เซ็นต์ ถ้าไม่เริ่มจากครอบครัวก็จบ ดังนั้นความเป็นพลเมือง มันจะเริ่มจาก โรงเรียนและครอบครัว และหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับตัวเอง คือ เทศบาลตำบลอุโมงค์ จะมีกิจกรรมต่างๆ เช่น จิตอาสา โตไปไม่โกง เป็นต้น และยังใช้สื่อพื้นฐานต่างๆเช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ เพื่อให้อุโมงค์เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น”

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มของประชาชนหมู่ 6 บ้านป่าลาน โดยให้ทรรศนะเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมมีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนไว้ว่า

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ที่จะช่วยพัฒนาความเป็นพลเมือง และครอบครัวกับโรงเรียนก็มีส่วนสำคัญโดยตรง เพราะเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในทุกๆ เรื่องและเพื่อนนั้น มีความสำคัญแน่นอน เพราะว่าถ้าเพื่อนเป็นอสม. ก็ยอมทำให้เพื่อนเป็นอสม. ไปด้วยและในส่วนของวัดหรือหลักศาสนา จะช่วยให้เรามีค่านิยม อยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ และพวกเราติดตามข่าวสารต่างๆ ตลอดอยู่แล้ว”

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มของประชาชนหมู่ 7 บ้านเขตนวัน ก็ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ในมุมมองที่คล้ายกันว่า

“ครอบครัว และ โรงเรียนเป็นรากฐานที่สำคัญในทุกๆ เรื่อง ไม่ใช่แค่เพียงการส่งเสริมเรื่องการเรียนลูก เท่านั้น มันจะรวมไปถึงการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติ เพราะถ้าครอบครัวปล่อยปละเลย ไม่เอาใจใส่ดูแลลูก ก็จะทำให้ลูกก้าวร้าวได้เพื่อนนั้นก็สำคัญ ถ้าคบคนดี ลูกเราก็จะเป็นคนดี หลักศาสนาเป็นสิ่งที่เราจะขาดไม่ได้ เพราะเราเป็นคนไทย นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเปรียบเป็นศูนย์กลางจิตใจของคนไทยทุกคน ในส่วนของภาครัฐและสื่อ นั้น ก็จะช่วยกระตุ้นให้เรารับรู้ และสนใจการเมืองมากขึ้น”

อย่างไรก็ตาม จากการสนทนากลุ่มของประชาชนหมู่ 8 บ้านไร่ ก็ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนที่แตกต่างออกไปว่า

“การเลี้ยงดูของพ่อแม่มีส่วนแน่นอน เพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องมีเพื่อน ไม่มีใครที่จะอยู่ตัวคนเดียวได้ ดังนั้น เพื่อนจึงสำคัญมาก แต่ในส่วนของการศึกษานั้น พวกเราเคยมีความคิดว่า คนที่จบการศึกษาสูงๆ จะช่วยพัฒนาบ้านเมืองของเรา แต่หลังจากผ่านไปแล้วยังไม่จริง การศึกษาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และพวกเราคิดว่า การเข้าวัดสวดมนต์ จะช่วยให้เรามีสติ คิดได้ ช่วยมองเห็นโลกกว้างมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เราทำแต่ในสิ่งที่ดี แต่ในส่วนของภาครัฐ และสื่อ นั้นก็มีส่วนสำคัญ แต่ถ้าหากไม่มีจริยธรรม คุณธรรมในการทำงาน ก็ส่งผลกระทบต่อประชาชนเช่นกัน เพราะจะทำให้ประชาชนเบื่อ และไม่อยากยุ่งกับการเมือง”

ทั้งนี้ จากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 9 บ้านป่าเส้า พบว่า ข้อมูลที่ค้นพบเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 8 บ้านไร่ โดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนว่า

“ที่ผ่านมาระยะหนึ่งเราจะพบเห็นตามข่าวหนังสือพิมพ์หรือในทีวี เกี่ยวกับวัยรุ่นทะเลาะกันนั้น ล้วนแล้วเป็นผลพวงมาจากปัจจัยพื้นฐานสำคัญอย่างครอบครัว การให้การศึกษา และการคบเพื่อนของวัยรุ่น ซึ่งก็ไม่ต่างอะไรกับการสร้างความเป็นพลเมือง เพราะถ้าปัจจัยพื้นฐานต่างๆ เหล่านี้บกพร่อง ก็จะมีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนแน่นอน และวัดก็สำคัญเหมือนกันที่จะช่วยทำให้เรามีจิตใจที่ดี ทำแต่ความดีและในส่วนของภาครัฐกับสื่อมวลชนนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเติมเต็ม และกระตุ้นให้เราแอคทีฟมากขึ้น”

จากผลการศึกษาของการสนทนากลุ่มทั้ง 9 หมู่บ้าน ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง จะเห็นได้ว่า ในแต่ละหมู่บ้านจะให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และมีความแตกต่างกันออกไป ในขณะที่เดียวกัน จากการสนทนากลุ่มของประชาชนหมู่ 10 บ้านชัยสถาน และหมู่ 11 บ้านแม่ร่องน้อย พบว่า ได้มีหน่วยงานเข้ามาเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากมุมมองของประชาชน หมู่ 10 บ้านชัยสถาน ที่กล่าวว่า

“ทางเทศบาลอุโมงค์ได้มีการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ภายในชุมชน และติดป้ายไวนิลตามหมู่บ้าน เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่จะมีขึ้นภายในชุมชน ให้หมู่เขาได้รับรู้ อย่างเช่น โครงการหมู่บ้านศีล 5 เป็นกิจกรรมทางด้านศาสนาภายในหมู่บ้าน ซึ่งนอกจากทางเทศบาลอุโมงค์จะมีโครงการดังกล่าวแล้ว ยังมีการเชิญ มจร. เข้ามาให้ความรู้ และช่วยปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนอุโมงค์ อีกด้วย”

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มของประชาชนในหมู่ 11 บ้านแม่ร้องน้อย ที่ได้แสดงความคิดเห็น และยกตัวอย่างในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองไว้ว่า

“การที่จะทำให้ลูกหลานเป็นคนดี และช่วยเหลือสังคม และประเทศชาตินั้น ครอบครัว และโรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างมาก เพราะทุกๆ สิ่ง ทุกอย่างจะเริ่มจากครอบครัวและโรงเรียน การมีเพื่อนที่ดีก็สำคัญเช่นกัน และทางเทศบาลอุโมงค์ได้มีการสอนให้คนอุโมงค์ทำวิจัยภายในชุมชนทั้ง Recap Tcnap เพื่อให้เราให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชน โดยผลที่ได้จากการทำวิจัยในชุมชนเสร็จแล้ว ทางเทศบาลอุโมงค์ก็จะนำผลที่ได้ไปต่อยอดเป็นแผน และนโยบายของเทศบาล เพื่อพัฒนาชุมชนอุโมงค์”

จากการสนทนากลุ่มทั้ง 11 กลุ่ม ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง จะเห็นได้ว่าประชาชนในแต่ละกลุ่มนั้น ให้มุมมองหรือแสดงทรรศนะที่มีทั้งสอดคล้องและขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปได้ว่า สถาบันทางสังคมทั้ง 6 สถาบัน ล้วนมีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ถือได้ว่าเป็นปัจจัยทางตรง เพราะว่า เป็นปัจจัยรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยปลูกฝังค่านิยม และเสริมสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน และในปัจจัยทางด้านกลุ่มเพื่อน หน่วยงานภาครัฐ สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน เปรียบเป็นปัจจัยทางอ้อมที่จะช่วยหล่อหลอมความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น

4.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมือง

จากข้อค้นพบในประเด็นเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมือง 8 ประการ และปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมือง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปโดยนำมาสู่การพัฒนาเป็นแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน ดังนี้

- 1) เทศบาลตำบลอุโมงค์ควรมีการร่วมมือกับสื่อมวลชนภายในชุมชนในการกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์เข้ามามีส่วนร่วมภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น
- 2) เทศบาลตำบลอุโมงค์ และหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ควรมีการเพิ่มช่องทางในการให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีความรู้ความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

3) ควรเพิ่มการให้การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้
ผ่านทางด้านกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญของความเป็น
พลเมือง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved